

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
Av. ÖZDEMİR ÖZOK'UN
2008-2009 YARGI YILI
AÇILIŞ KONUŞMASI

8 Eylül 2008
ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ BAŞKANI
Av. ÖZDEMİR ÖZOK'UN
2008-2009 ADLİ YARGI YILI
AÇILIŞ KONUŞMASI

8 EYLÜL 2008

340.009

099

2008

k. 1

001097

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı
Ođuzlar Mahallesi
Barış Manço Caddesi No: 44
Balgat- ANKARA
Tel: (312) 287 87 90 (pbx)
Faks: 312 286 31 00 - 286 55 65
web:www.barobirlik.org.tr
admin@barobirlik.org.tr
yayin@barobirlik.org.tr

Sayın Cumhurbaşkanım,

Yargımızın saygın üyeleri, değerli konuklar, yazılı ve görsel basınımızın seçkin temsilcileri “2008-2009 Adli Yıl Açılış Töreni”ni onurlandırmanızdan dolayı sizleri saygılarımla selamlıyorum.

6 Eylül 2001 yılından bu güne kadar, sizlere sekizinci kez seslenmenin onuru ve mutluluğu yanında tanımlanması güç, karmaşık duygular yaşamaktayım. Her yeni adli yıl açılışında yaptığımız onca tespit ve değerlendirmeye karşın “*hukukun üstünlüğü*”, “*hukuk devleti*”, “*yargı bağımsızlığı*” ve “*yargıç güvencesi*” gibi temel ilkelerin tanımı, önemi ve algılanması yanında, ortaya çıkan sorunlar yönünden bir önceki yılı aratmaktadır.

Bu konuşma ile ikinci dört yıllık seçim dönemim bitmiş olacaktır. Türkiye Barolar Birliği’nin demokratik yapısı içinde gelecek yıl sizlere hangi başkanın hitap edebileceğini bilmek mümkün değildir. Yeni başkanımız kim olursa olsun, Türkiye Barolar Birliği’nin

kuruluşundan itibaren savunduğu “*hukukun üstünlüğü*”, “*hukuk devleti*”, “*laik demokratik cumhuriyet*”, “*insan hakları*” ilke ve ideallerinden asla uzaklaşmayacağını söyleyebilirim. Ben de bu köklü ve çağdaş yapının gereği olarak konuşmalarımın tümünde meslek ve yurt sorunları öncelikli olmak üzere “*demokrasi*”, “*insan hakları*”, “*hukukun üstünlüğü*”, “*hukuk devleti*”, “*yargı bağımsızlığı*” ve “*yargıç güvencesi*” gibi ilke ve kavramlar konusunda içtenlikli görüş ve düşüncelerimi sizlere arz etmeye çalıştım.

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı’na adaylığımı koyduğum 13 Mayıs 2001 günlü Diyarbakır Olağan Genel Kurulu’nda, “*Çağdaş bir Türkiye özlemidir bizi yönlendiren, demokratik bir cumhuriyettir temel hedefimiz, özgür yurttaş olmaktır seçimimiz, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve sivil toplumdur özümsemişimiz, eşitlikçi, dürüst ve erdemli bir yönetimdir istediğimiz*” şeklindeki sözlerim meslektaşlarımıza, halkımıza ve kamuoyuna bir vaat ve hatta taahhüdü içermekteydi. Bu yılki konuşmamı hazırlarken daha önce yapmış olduğum yedi adli yıl açılış konuşması metinlerini ve basındaki yansımalarını gözden geçirdiğim de bir hukuk kurumu başkanı olarak, Türkiye Barolar Birliği adına hukukun ortak paydası sayılabilecek “*demokrasi*”, “*insan hakları*”, “*hukukun üstünlüğü*”, “*hukuk devleti*” ve “*laik cumhuriyet*” gibi ilke ve kavramlarla ilgili düşüncelerimizi her siyasi iktidar döneminde özgür

ve demokratik bir biçimde seslendirmiş olduğumuzu tespit ettim.

6 Eylül 2001 günlü konuşmamda yargı ve cumhuriyetin temel ilkeleriyle ilgili dilek ve kaygılarımı şu şekilde dile getirmişim;

“...hukuk devletinin en önemli unsurlarından biride kuşkusuz yargı bağımsızlığıdır. Yürütme ve yasama işlemlerinin hukuka uygunluğunu denetleyecek kurumlar, yürütme ve yasama organları karşısında tam bir bağımsızlığa sahip değillerse, yargıdan beklenen yararlar büyük ölçüde ortadan kalkar. Özellikle her ne şekilde olursa olsun, siyasal iktidarların etkisi altındaki bir yargının bağımsızlığından söz edilemez...”

“...çağdaş değerler üzerine kurulan genç cumhuriyetimizin ilke ve kazanımları birer, birer yıpratılarak, içleri boşaltılarak işlemez hale getirilmiştir.”

6 Eylül 2002 günlü adli yıl açılış konuşmasında yargıyla ilgili tespitlerimiz ise şu şekildedir;

“...siyasetçisi, yargıcı, savcısı, avukatı ve yargıyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi olan herkes, yargıdaki olumsuzluklardan yakınmakta; ancak, başta siyasal iktidarlar olmak üzere, hiç kimse yargının yakınmalarına ve sorunlarına köklü çözümler üretememektedirler. Çünkü yürütme erkini elinde bulunduran siyasal iktidarlar hiçbir biçimde güçlü ve bağımsız bir yargı istememektedirler. Muhalefette yargı için söylenenler

ve yapılan tespitler iktidara gelindiğinde kesinlikle unutulmaktadır...”

“...kişinin doğru ve güvenli yargılanma hakkı, anayasalar ve yasalarla güvence altına alınan ve uluslar arası bazı hukuk metinlerinde de özenle yer alan temel haklardandır. İç hukukumuzda Anayasamızın 36, 37, 138, 139 ve 141 maddelerinde şekillenen bu hak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde 'Adil Yargılanma Hakkı' olarak düzenlenmiştir. Bir insanlık onuru olan hak aramanın ülkemizdeki pratiği çok çetin ve zorlu geçmektedir...”

“...Türkiye Barolar Birliği ve barolar ülkemizde çağdaşlığı, insan haklarını, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü ve tüm buların egemen olduğu laik hukuk devletini savunmakta ayrıca büyük önder Atatürk ve arkadaşlarının kurup bizlere emanet ettiği Cumhuriyet ve onun kazanımlarının korunmasında büyük duyarlılık göstermektedirler. Teokratik devlet özlemcilerine, ulusal ve üniter devlet karşıtlarına TBB geçit vermeyecektir. Eğer bizi bu nedenlerle taraf olarak nitelendiriyorlarsa teşhis ve tespitleri doğrudur ...”

8 Eylül 2003 günlü adli yıl açılışı sırasında bu döneme ilişkin tespitlerimiz şunlardır:

“...ilkesel ve kurumsal sorunlara çağa uygun, insan haklarının güvencesi olan 'adil yargılanma hakkı' alanında ciddi ve kapsamlı düzenlemeler düşünülmеди-

ği, planlanmadığı ve yaşama geçirilemediği için Adalet Bakanları bile kamuoyunun gözleri önüne serilen acı gerçekler karşısında çözümsüzlükleri itiraf etmek durumunda kalmışlardır...”

“...siyasi partiler özgür, kendi hakkında karar verme yetisine sahip bireylerin etrafında toplanarak meydana getirdikleri örgütlerdir. Kişilerin bir siyasi partiye üye olması ve sonra ayrılması, onun yansızlığını ve bağımsızlığını etkilemez, kamu görevi sırasında çalışmalarına olumsuz etki yapmaz. Ancak yaşamda bireyler çok disiplinli derneklere, cemaatlara ve tarikatlara bağlı olabilmektedirler. Bir tarikata bir cemaate girmek sıradan bir derneğe veya siyasi bir partiye üye olmakla aynı anlama gelmez. Burada bir kuruluşa üyelikle, bir fikre kendini adama arasında ciddi bir ayırım yapmamız gerekir. Bireyden önce var olan ve bireyi yok sayan tarikat ve cemaat mensuplarının ölesiye bağlı oldukları inancın gücüyle oturdukları kürsüler, buldukları makamlar ve koltuklarda nasıl demokrat olunur, nasıl tarafsız ve yansız olunur...”

“...Türkiye Cumhuriyeti’ni kuranlar, cumhuriyet fikrinin hedefinde demokrasi olduğunun bilincindeydiler. Ancak, demokratik sisteme geçilebilmesi için öncelikle laik, çoğulcu ve katılımcı bir toplumun varlığına ihtiyaç olduğunu da 1876’lara uzanan deneyimlerden öğrenmişlerdi. Çağdaş toplumu ön plana alan cumhuriyet, kamusal alanın karşısına özgür bireyi hazırla-

ÖZDEMİR ÖZOK

mak için okuma yazmayı yaygınlaştırmaya, kültürel gelişmeye büyük önem vermiştir. Bu konuda büyük emek sarf edilmiş, büyük atılımlar yapılmıştır. Bugün cumhuriyeti küçümseyenler, onun kazanımlarını eleştirenler, onun üzerine bir karabasan gibi çökenler bu eğitim seferberliğinde yetişmiş olduklarını unutarak karşımıza çıkmaktadırlar. Ümmetten, kulluktan çağdaş ve özgür bireye geçişteki çetin süreci görmezden gelenlere söylenecek çok söz yok...”

“...iktidarı elinde bulunduran siyasi parti temsilcileri, iktidarın sonsuz ve sınırsız olanaklarını kendi dünya görüşleri ve yandaşları için kullanma eğilimlerinin yanı sıra, 80 yıllık birikimi olan demokratik laik parlamenter sistemimizin, yazılı ve yazılı olmayan kurum ve kurallarını yok sayan tutum ve davranışlar sergilemişlerdir. Yine cumhuriyetimizin özenle korunan değerlerini, kazanımlarını görmezden gelen, onları hafife alan, farklı ve değişik bir cumhuriyet anlayışlarının olduğunu ortaya koyan irade ve eylemler sergilemektedirler. Bu anlamda cumhuriyetin köklü ve etkin kurumlarıyla çatışmayı yenilik ve farklı bir politika olarak sunmaktadırlar...”

6 Eylül 2004 günlü adli yıl açılış konuşmasında yaptığımız tespitler ise;

“...Cumhuriyetin ulaşmak istediği ‘demokrasi’ ‘laiklik’ üzerine oturtulmuştur. Cumhuriyeti kuranlar

amaçlarına ulaşmak için 'skolastik' düşünce anlayışının egemen olduğu eğitim ve kültürün oluşturduğu geleneksel yapıyı kırmak suretiyle önce 'özgür birey' yaratmak istemişlerdir. Bunun için kişi özgürlüğünü sınırlayan 'tekke ve zaviyeleri' yasaklamışlar, en önemlisi 'özgür bireyi eğitim birliğiyle Cumhuriyet vatandaşlığına hazırlamaya çalışmışlardır..."

"...siyasetin gölgesinin yargı üzerine düşmemesi için, Adalet Bakanı ve bakanlık müsteşarının kuruldan mutlaka ayrılması, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na bağlı bir teftiş kurulunun oluşturulması; bunun doğal sonucu olarak adalet bakanlarının yargıç ve savcılar hakkında resen soruşturma başlatma yetkisinin kaldırılması, mesleğe giriş sınavının mutlaka bu kurul tarafından yapılmasının sağlanması ve hepsinden önemlisi özlük işlerinin tamamen Kurula bağlanması gereklidir..."

"...halk, kendi adına yargılama yapan yargıçtan, haksızlığa uğradığı an korkusuzca ve çekinmeden onun adaletine sığınmak yanında 'doğru ve güvenli' yargılama yapmasını beklemekte ve istemektedir..."

6 Eylül 2005 günlü adli yıl açılışında yaptığımız tespitler;

"...Her adli açılışında ayrıntılarına kadar yinelediğimiz yargı sorunları başta olmak üzere, yaşanan ve her geçen gün giderek ağırlaşan yurt ve meslek sorun-

ları, artık bir sistem ve siyaset sorunu olmaktan çok, devletimizin geleceğini doğrudan ilgilendiren 'rejim sorunu' haline dönüşmüştür..."

"...tek parti iktidarının yasama organındaki sayısal üstünlüğü yanında yönetimde de istikrar ve etkinliği yakalaması çok önemlidir. Bu ise, geniş kitlelere güven esasına dayalı yeni bir bürokratik anlayışı yerleştirmek ve dar kadroculuk anlayışından sıyrılarak liyakati öne çıkarmakla mümkün olabilir..."

6 Eylül 2006 günlü adli yıl açılışında yaptığımız tespitler;

"...Kuşkusuz 'Türk aydınlanma' hareketinin 200 yıllık bir geçmişi ve birikimi vardır. Bu yönleriyle birilerinin söylediği gibi Türkiye Cumhuriyeti birkaç kişinin fantezisi olarak kurulan bir devlet olmayıp ulus olmak, uygar yurttaş olmak isteyen bir halkın özlemi, iradesi, kararlılığı ve kaniyla kurulmuştur. Tarihsel, kültürel ve sosyolojik bu gerçekler karşısında bir ulusun 'aydınlığa' ve 'çağdaşlığa' yönelik kararlı ve inançlı yürüyüşünü, etnik-mikro milliyetçiliğin ve Anadolu insanının doğasına aykırı yobaz dinciliğin ve toplumu Araplaştırma çabalarının engellemesine olanak yoktur..."

"...Türk adalet ve yargı sistemi, yapısal, örgütsel, işlevsel, insan ve mali kaynakları bakımından çok cid-

di ve çözümünü kolay görünmeyen sorunlarla karşı, karşıya bulunmaktadır...”

“...TBB ve barolarımızın 'zorunlu müdafî' ve 'mağdur haklarının korunması' konularında hiçbir çekinceleri bulunmamaktadır. Aslında bunların daha geniş biçimde uygulanmasını istemektedirler. Ancak, bunun koşulu gereken maddi kaynakların sağlanması, avukatlara Anayasaya aykırı 'angarya' yaptırılmamasıdır...”

6 Eylül 2007 günlü adli yıl açılışında yaptığımız kimi tespitler;

“...2007 yılı ülkemiz siyasal tarihi için çok renkli ve anlamlı bir yıl olarak anımsanacaktır. Cumhurbaşkanlığı seçimiyle başlayan tartışmalar bir anlamda 'anayasa' krizine dönüşmüş, neyin doğru, neyin yanlış olduğunun pek önemli olmadığı bilimsel ve demokratik yaklaşımların ciddiye alınmadığı bir kamplaşma süreci yaşanmıştır...”

“...ulusumuzun hiç hak etmediği, bu karmaşanın, olumsuzlukların ve çirkin görüntülerin kaynağını defolu demokrasimizin nedeni olan 1982 Anayasasının anlayışı, yazımı, dili, mantığı ve ruhu oluşturmaktadır...”

2001 yılından bu yana adli yıl açılışlarında yaptığım konuşmalardan bazı tespitleri yeniden sizlerle paylaştım. Görüldüğü gibi her yeni yılda sorunlar

azalmıyor aksine daha da artarak bir anlamda “sorunlar sarmalı” haline geliyor.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Özellikle 2007-2008 adli yılı yargımız için, hiç hak etmediği olumsuzlukların yaşandığı bir yıl olmuştur.

Yıllardır kurumsallaştırmaya çalıştığımız “*parlamentar demokratik sistem*” ve onun olmazsa olmaz koşulu olan “*erkler ayrılığı*” ilkesi, siyasal iktidarı elinde bulunduran egemen güçlerin bu ilkeye olumsuz, otoriter ve önyargılı yaklaşımları nedeniyle bir türlü işletilememektedir. Yasama ile yürütmenin birlikteliği bir başka anlatımla bu erklerin tek elde toplanması “*parlamentar demokratik sistemi*” işlemez hale getirmekte ve siyasal iktidar temsilcilerinin “*hukuk devleti*” olgusuyla bağdaşmayan anti demokratik uygulamalarına neden olmaktadır. İşte bu noktada “*hukuk devleti*”nin olmazsa olmaz koşulu ve erkler ayrılığının önemli bir ögesi olan “*bağımsız yargı*” devreye girmekte yasa erkinin yapamadığı “*denetim*” görevini yerine getirmek suretiyle iktidarın sınırsız gücünün keyfiliğe dönüşmesini engellemektedir. Çünkü “*yasama ve yürütmenin birlikteliği*”, “*hukuk devleti*” ve “*hukukun üstünlüğü*” ilkesi bakımından ve ülke hukuk pratiği yönünden sağlıklı ve umut kırıcı gelişmelere neden

olabilmektedir. Bir an için ülkemizde kural tanımaz, hukuk tanımaz, sadece parti çıkarı ve popülist politikalar peşinde koşan siyasal iktidarların varolabileceğini düşünelim. Bu iktidarın işlem ve tasarrufları karşısında yargı erki de olmasa, neler olabileceğini hiç düşündünüz mü?

“*Erkler ayrılığı*” ve “*yargı bağımsızlığı*”nın doğal sonucu olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Anayasa’nın 69. maddesi ve Siyasi Partiler Kanunu’nun 101. maddesindeki görev, yetki ve sorumluluğunun yasal gereği olarak Adalet ve Kalkınma Partisi’nin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesi’ne açtığı dava sonrası yaşananlar Türk yargı sistemimizin tarihinde ders alınması gereken önemli bir süreç olarak yerini almıştır. Bu süreçte yurt içinden ve yurt dışından yapılan haksız, dayanaksız ve hukuk dışı saldırılar nedeniyle yargı adına büyük olumsuzluklar yaşanmıştır. Türkiye Barolar Birliği olarak davanın açıldığı 14.3.2008 gününden itibaren Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın açmış olduğu kapatma davasını, Anayasa’nın 68. ve 69. maddeleri, Siyasi Partiler Kanunu’nun 98-108. maddeleri, Anayasa Mahkemesi’nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanun’un 18 ve 33. maddeleri ile CMK m. 174. hükümleri yanı sıra, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları çerçevesinde değerlendirerek, Anayasa Mahkemesi’nin vereceği kararı beklemek gerektiğini ileri sürdük ve

ÖZDEMİR ÖZOK

yargılamayı etkileyecek her türlü eylem ve söylemden özenle kaçındık. Tüm kesimlerin de bu özeni göstermesini, yargılamayı doğrudan ve dolaylı olarak etkileyecek girişimlerde bulunulmamasını ısrarla yinededik. Ancak maalesef hakkında kapatma davası açılan iktidar partisi yetkilileri başta olmak üzere, ona yandaş kimi dernek ve kuruluşlar, ulusal ve uluslar arası medya kuruluşları, ABD ve AB'nin işgüzar diplomatları akıl almaz eylem ve söylemleriyle başta Cumhuriyet Başsavcılığı olmak üzere Anayasa Mahkemesi'ni hedef alan saldırı, tespit ve değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Avrupa Birliği yetkililerinden AKP'ye yönelik kapatma davasının Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmesi halinde *“müzakerelerin durdurulabileceği”* tehdidi gelmiştir. Yine aynı şekilde ABD yetkilileri kapatmanın getireceği olumsuzluklardan söz ederek AKP'nin kapatılmaması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. ABD büyük elçisi sıfatını taşıyan bir zat ise daha da ileri giderek gün ve saat vererek mahkemenin alacağı kararı, içeriği ile birlikte kamuoyuna duyurabilmiştir. İşin en hazin yanı tüm bu haksız, dayanaksız ve anlamsız saldırılar karşısında siyasal iktidar temsilcilerinden hiçbir tepki gelmemiş olmasıdır. En azından bir yetkili çıkarak *“Durun bakalım yaşananlar bizim iç hukukumuzu ilgilendiren konulardır, biz bunları kendi kuralları içinde çözeriz siz niye müdahale ediyorsunuz”*

dememiştir, diyememiştir. Aksine iktidar partisinin bir kesimi tarafından bu müdahaleler desteklenmiş ve AKP lehine kullanılmaya çalışılmıştır.

Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanı'nın kararın açıklanması sırasında kararlar doğrudan ilgisi olmayan açıklamalarını uygun bulmadığımızı, bu konuda daha özenli davranılması gerektiği kanısını taşıyoruz. Gereksiz karar açıklanmadan bir mahkeme başkanının kararın içeriği, gerekçeleri ve motivasyonu konusunda kamuoyunu ikna etmek isteyen “toplumsal önder” tavrı ile “ombudsman” benzeri açıklamalar yapmasını doğru bulmuyoruz. Çünkü bilindiği gibi bir mahkeme kararında varılmış sonuçlar, ancak gerekçelerin ışığında anlam kazanır. Her mahkeme kararı için doğru olan bu durum, Anayasa Mahkemesi kararları için öncelikle geçerlidir.

Bu bağlamda, hep dillendirdiğimiz ve hukuk çevrelerince sürekli gündeme getirilen Anayasa Mahkemesi kararlarının, kurulca oylama yapıp sonuç saptandıktan aylar, yıllar sonra gerekçeye bağlanması, son derece sakıncalı durumlar yaratmaktadır. Örneğin Anayasanın 10. ve 42. maddelerinde yapılan değişikliklerle ilgili başvuru sonuçlanmış, ancak gerekçeli karar henüz açıklanmamıştır. Oysa bu kararın gerekçelerinin, yakın ilgisi nedeniyle “kapatma davası” diye anılan davanın kararından önce mutlaka açıklanması gerekirdi. Türkiye'deki bu uygulamalar mutlaka çağ-

daş hukuka uygun hale getirilmeli sık, sık dillendirilen “*yargı reformu*” söylemlerinde bu konular öncelikle ele alınmalıdır. Bu toz duman arasında Anayasa Mahkemesi’nin on bir sayın üyesi kendilerince doğru olduğuna inandıkları kararlarını vermişlerdir.

Buna göre; bir üye davanın reddi, altı üye söz konusu partinin laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu savı ile kapatılması, dört üye ise aynı gerekçe ile yani AKP’nin laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu ama kapatılma yerine hazine yardımının yarısının kesilmesi yönünde oy kullanmışlardır.

Böylece; Anayasa Mahkemesi’nin bir üyesi dışında on üyesi “*iktidar partisi AKP’nin laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu yönünde tespit ve değerlendirme*” yaparak hüküm tesis etmiştir. Bu sonuç karşısında başta Cumhuriyet Başsavcılığı Kurumu olmak üzere, Sayın Yargıtay Başsavcısı’nın kişiliğine yönelik saldırılar yanı sıra, Anayasa Mahkemesi ve onun sayın üyelerine yönelik acımasız ve seviyesiz saldırıları yapanlar acaba ne düşünmüşlerdir?

Biz bu aşamada da yine “*hukuk*”, “*hukukun üstünlüğü*”, “*yargı bağımsızlığı*”, “*yargıç güvencesi*” kavram ve ilkelerine bağlı kalarak, verilen kararı bu ilkeler doğrultusunda değerlendirerek herkesin bu karardan kendisine düşen dersi çıkarmasını öneriyoruz. Özellikle; Mahkemenin AKP’nin “*laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu*” yönündeki hükmü bu partiye

ve onun üyelerine yönelik “kesin” bir uyarı olması nedeniyle son derece önemlidir. Bu kararın hukuki yorum ve değerlendirilmesi bakımından iki önemli sonucu vardır. Bunlardan birisi siyasal iktidarı dolayısıyla yürütme erkini elinde bulunduran AKP’nin bundan böyle takip edeceği siyasal, sosyal ve hukuki politikalarıdır. AKP siyasi varlığını sürdürebilmek için bu karardaki gerekçeleri dikkate almak ve bundan böyle, karara esas olan eylem ve söylemlerden ve bunların benzerlerinden özenle kaçınmak durumundadır. Büyük olasılıkla AKP yetkilileri karara etkili olan yönetim kadrolarında ve Bakanlar Kurulu’nda gerekli değişiklikleri yapacaklardır. Bu konuda kamuoyunda büyük bir beklenti vardır. Bu hem iktidar partisinin Anayasa Mahkemesi kararından sonra içtenliğini göstermesi, hem de demokratik açılım bakımından toplumun beklentilerine yanıt verebilmesi açısından önemlidir. Karardan sonra sayın Başbakan tarafından yapılan açıklamalar bu konuda olumlu yöne gidileceğinin işaretlerini vermektedir.

İkincisi, iktidar partisinin kurucu üyesi olan ve Cumhurbaşkanlığı kurumunu temsil eden Sayın Cumhurbaşkanı’nın eylem ve söylemleri karar gerekçesinde yer alırsa, Cumhurbaşkanlığı kurumu yeni tartışmaların odağı haline gelebilecektir. Anayasa’nın 103. maddesinde düzelenmiş olan ant içme metninin içeriği Cumhurbaşkanlığı görev dönemi ile ilgili olmakla be-

raber bu göreve seçilmeden önce laik Cumhuriyet ilkesine aykırı eylemlerin Anayasa Mahkemesi'nce tespit edilmesi ve gerekçeye alınması halinde ciddi hukuksal sorunlar çıkacaktır. Bu gelişmeler nedeniyle; Cumhuriyet Başsavcılığı ve kamuoyu bu iki kurumu ve bu kurumları temsil eden kişileri demokrasi, özgürlükler ve hukuk devleti ile bunların omurgasını oluşturan ve Cumhuriyetimizin üzerinde yükseldiği temel ilkelerden olan “*laiklik*” ilkesi yönünden duyarlılıkla izleyecek ve gerekli uyarıları yapacaktır. Bu karardan sonra özellikle Sayın Cumhurbaşkanı'nın işlem ve tasarrufları daha da önem taşımaktadır. Çünkü büyük devlet adamı General De Gaulle Cumhurbaşkanlığı kurumunu “*Tüm ulusun yaşama iradesinin ifadesi*” olarak tanımlamış ve devamla Cumhurbaşkanının statüsü ile ilgili olarak da “*bu öyle bir yetkidir ki, ne sağa nede sola aittir, Devlet Başkanı Fransa'nın temsilcisidir, onun ebedi varlığını temsil eder, Parlamento ise sadece Fransızların çok yönlü particiliğini ve hizipçi eğilimlerini temsil eder*” demek suretiyle hükümeti temsil eden siyasal iktidarla, devleti temsil eden Cumhurbaşkanlığı kurumu arasındaki önemli farkı ortaya koymuştur. Bu ilke 1982 Anayasası'nın 101. maddesinde de “*Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir ve TBMM üyeliği sora erer*” biçiminde ifade edilmiştir. Çünkü Cumhurbaşkanları belli bir siyasi partiyi, ya da belli bir siyasi görüşü değil, ülkelerinin anayasal düzenleri ve devletin devamlılığı yanında, yurttaşlarının

tümünün çıkarları başta olmak üzere; uluslarının bütünlüğünü de korumak durumundadırlar.

Cumhuriyet tarihimizin en önemli kararı olan Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararı bütün bu özellikler göz önünde bulundurularak değerlendirilmeli ve iyi okunmalıdır. Bu siyasal iktidarın yargı kararlarına bakışının somutlaşması bakımında da son derece önemlidir. Aksi tutum ve davranışlar siyasal iktidarı elinde bulunduran AKP yanı sıra, Cumhurbaşkanlığı kurumunu da yıpratır, ülkemizin siyasal istikrarı ve toplumsal barışı yönünden telafisi imkansız olumsuzluklara neden olur.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Türkiye'nin ve dünyanın geldiği bu süreçte çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokrasinin ulaştığı bu evrede, hala ülkemizde parti kapatma davası açılıyor olması, eksik defolu demokrasimizin bir sonucu olması yanında son derece üzüntü verici bir durumdur. Demokrasinin sorunları yine demokratik yöntemlerle giderilmeli ve bunu gerçekleştirecek demokratik yapının ülkemizde kurulması ve yaşatılması gereklidir. Dileğimiz, siyasal partilerin anayasal çerçeve dışına çıkmaya niyetlenmediği ve sorumluluklarının bilincinde ülke yönetimine talip olduğu ve bu nedenle de hiçbir parti hakkında yaptırımlara başvurma ihtiyacının du-

yulmadığı olgun, pekişmiş ve eksiksiz bir demokrasiye en kısa sürede ulaşmamızdır. Ama maalesef büyük bir seçmen topluluğu siyasal partiler tarafından istendiği gibi şekillendirilebilmektedirler. Bu acı ülke gerçeğini dile getirirken asla “*halkı küçümseme*” ve “*seçkinci davranmak*” gibi bir niyetimiz ve düşüncemiz yoktur. Bu halk bizim halkımız ve biz ona her zaman saygılıyız. Bizim derdimiz, eksiksiz demokrasinin önünü açmak için. seçim yasalarında ve siyasi partiler yasasında radikal değişiklikler yapmayıp, din bezirganlığı yapanlarla, bizim derdimiz siyaset bezirganlığı yapanlarla, bizim derdimiz akı kara, karayı ak göstermeye çalışan popülist politikacılarıdır. Yoksa özellikle çağdaş değerlerle, akılla, bilimle, gerçekçilikle, sosyal ve siyasal istikrarla tanışmasına engel olunmaya çalışılan masum, asil ve sabırlı halkımızla hiçbir alıp veremeyeceğimiz yoktur, asla da olamaz. Bizim hedefimiz halkı siyasi projelerinin malzemesi olmaktan başka bir noktada görmeyen, algılamayan çarpık siyaset anlayışları ve onların temsilcileridir. Çünkü böyle sorunlu bir anlayış ürünü olan siyasi iktidarların yargıya ve hukuka bakışı da sorunlu ve çarpık olmakta hiçbir biçimde yargının gücüne ve bağımsızlığına, millet adına hareket etme yetisine, içtenlikle inanmamakta bu erki hep ayak bağı ve sindirilmesi gereken bir hasım olarak görmektedir. Türkiye'nin temel sorunu bu çarpık anlayış ve onun ürünü olan zihniyettir. Acil olarak bu patolojik

anlayışın ürünü olan zihniyet ve yaklaşım değişmeli, evrensel kurum ve kavramlar sadece araç değil, amaç olarak da benimsenmeli ve içselleştirilmelidir. Aksi vurdumduymaz yaklaşımlar, sorunların kronikleşerek daha da içinden çıkılmaz hale gelmesine neden olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti'nde yıllardır bir arada yaşayan insanlar, artık Cumhuriyetin kazanımları ve onun sağladığı güven ortamında temel özgürlükleri edinme ve kullanma noktasında hiçbir endişe duymamalıdır. Bu konuda büyük görev, siyasi parti ve toplum liderlerine düşmektedir. Onların ortaya koyacağı demokratik tavır ve açılım toplumun tüm kesimlerini etkileyecektir. Çünkü; insan hak ve özgürlüklerinin güvencesi tam anlamıyla işleyen eksiksiz demokrasidir. Başka bir anlatımla insan hak ve özgürlüklerine sahip çıkmak onları savunmak, eksiksiz demokrasiyi savunmakla eş anlamlıdır. Tüm bu kavram ve ilkelerin güvencesi ise gerçek bir hukuk devletidir. Hukuk devletinin olmazsa, olmaz koşulu ise yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesidir. Anayasa Mahkemesi kararını ve tüm mahkeme kararlarını bu ilke ve kavramlar ışığında yorumlamak ve değerlendirmek gerekmektedir.

Sırası gelmişken AKP'ye karşı açılan kapatma davası dolayısıyla yargıya yönelik saldırılarda "*Venedik Komisyonu*"nun siyasi partilerle ilgili kararının saptırıldığı ve parti kapatmanın sadece şiddet kullanan

örgütlerle sınırlı olduğu tezini ortaya atmak suretiyle kamu oyunun yanlış bilgilendirildiğini hatırlatmak isterim.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Yargı ile ilgili olarak yukarda ayrıntılı olarak anlattığım sorunları yakın zaman içinde kamuoyunda “*Ergenekon*” olarak adlandırılan dava dolayısıyla da yaşayacağımızı sanıyorum.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından TCK’nın “*Hükümete Karşı Suç*” başlıklı 312. “*Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine Karşı Silahlı İsyân*” başlıklı 313. ve “*Silahlı Örgüt*” kurulması ile ilgili 314. maddelerine göre başlatılan soruşturma iddianameye bağlanarak CMK 170. maddesi gereğince İstanbul 13.Ağır Ceza Mahkemesi’ne sunulmuştur.

İstanbul 13.Ağır Ceza Mahkemesi, CMK 175. maddesine göre “*iddianamenin kabulü*”ne karar vermiş; böylece kamu davası açılarak kovuşturma evresi başlamıştır. Türkiye Barolar Birliği olarak kapatma davasında olduğu gibi burada da, hem savcılığın yetkili olduğu “*soruşturma evresi*”nde, hem de İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’nin iddianameyi kabulüyle başlayan “*kovuşturma evresi*”nde her zamanki yaklaşımımızı sergiledik. Bu tutumumuz, şu ya da bu şekilde bir yere ait olduklarına inananlar ve objektifliği-

ni yitirenler yönünden uygun bulunmadı ve eleştirildi. Önemli kurum temsilcilerinin savcılığına ve avukatlığına soyunduğu bu davada ölçü öylesine kaçırıldı ki, hukukun “*masumiyet ilkesi*”, “*lekelenmeme hakkı*” gibi temel ilkelerini savunmamız dahi eleştiri konusu yapıldı. Ancak, şunu hemen açıklamak durumundayım; hiçbir kişiye, kuruma ya da güç odağına çıkar ilişkisiyle bağlı olmayan büyük bir kesimden takdir, övgü ve moral desteği aldık.

Bizi her iki davaya ve açılan tüm davalara karşı objektif, tarafsız soğukkanlı, önyargısız ve eşit davranmaya mecbur kılan ulusal yasalar yanında evrensel hukuk ilke ve kuralları vardır. Anayasa'nın 138. maddesi başta olmak üzere, TCK'nın 277. ve 288. maddeleri yanında özellikle “*masumiyet ilkesi*”, “*lekelenmeme hakkı*” yanında “*adil yargılanma*” koşulları yargılamayı oluşturan soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yargılamayı etkileyecek eylem, söylem ve davranışlardan kaçınmak gerektiğini öngörmektedir. Ama lütfen yakın zaman dilimi içinde bu konularda yazılı ve görsel yayın organlarında çıkan yazı ve yayınları bir animsasyon, Tanrı masum insanları bu kişilerden korusun.

Çağdaş ceza yargılamasının temel ilkelerinden olan “*masumiyet karene*”siyle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 6 Aralık 1988 günlü kararının 77. paragrafında “...*gereğince görevlerini yerine getirirken bir mahkemenin mensupları diğer ilkelerin yanı sıra, sanığın itham edilen suçu işlediği varsayı-*

mı ile işe başlamamalıdır...” ilkesini kabul etmiştir. “*Masumiyet ilkesi*” yanında son dönemlerde ceza hukukunun koruma altına aldığı temel haklardan birisi olan “*lekelenmeme hakkı*” karşısında hala acımasızca sürdürülen karalama kampanyaları nasıl izah edilebilir. İnsanlara acı vermenin en aşağılık yöntemi, onların onurlarıyla oynamaktır. Bu haksız suçlamaları ve yargısız infazları yapanlar bir gün aynı duruma düşebilir ve kendileri bu ilke ve kavramların korumasından yararlanmak isteyebilirler. İşte o zaman bu ilkelerin evrenselliği, yüceliği, kutsallığı, hukuka uygunluğu yanı sıra insanlığın bu ilkeleri büyük bedeller ödeyerek elde ettiğini anımsayacak, savunacak ve anlayacaklardır. O nedenle bu evrensel kurum, ilke ve kavramları yıpratmak hiçbir kişi ya da kuruma yarar sağlamaz. Yapılan yargılama sonunda haklarında en ağır iddia ve isnatlar yöneltilen sanıkların beraat etme olasılıkları vardır. Bu gün kuralsız bir biçimde en ağır ithamlarla suçladıkları ve yargısız infaz yaptıkları iddianame sanıkları beraat ederlerse o yazıları yazanlar, bu yayınları yapanlar, acaba ne duruma düşeceklerini hiç düşündüler mi? Aynı şekilde Ergenekon davası aleyhine, özellikle soruşturmayı yapan savcılık kurumuna yönelik eleştiri yapanlar, yargılama sonunda şüpheliler mahkum olurlarsa ne diyebilecekler?

Kuşkusuz yargı organları da dokunulmaz değildir. Demokratik bir toplumda her kurum gibi yargı organı

da kamuoyunun eleştirisine açık olmalıdır. Aksi durumda, yargıda yapılan hataların ortaya çıkması mümkün olamaz. Ancak bu yapılırken eleştiri boyutlarının aşılmasına ve yargıya özel hukuki düzenlemelere büyük özen gösterilmelidir. Aksi taktirde hukuk devleti ve demokrasi bundan büyük yara alır. Oysa insan haklarına dayalı demokratik, laik ve sosyal hukuk devletine gönülden bağlı olan yurttaşların yargıyla bir sorunu olmaması gerekir. Çünkü bağımsız yargı bu ilke ve kavramların savunucusu ve güvencesidir. Yargıya bu ilkeler karşısında tarafsız kal demek mümkün değildir. Çünkü bağımsız yargı ve güvenli yargıç sadece bu ilkelerin varlığıyla yaşam bulur. Bu nedenle hukuk devletinin güvencesi olan bağımsız yargı kendi varlık nedeni olan hukuk devletini korumak ve ondan yana taraf olmak durumundadır. Ülkemizde tüm eksikliklerine ve sorunlarına karşın bu görevi onurla yapan Türk yargısı adli kapitülasyonların kaldırdığından bu yana bu denli ağır dış baskı ve anayasal düzenine karşı bu denli iç baskı görmemiştir.

Ergenekon davası üzerinden yargıyla ilgili tartışma ve eleştiriler bunlarla da kalmayıp, gizli telefon dinlenmesi, gizli tanık, tanık koruma yasası, adil yargılanma hakkı ve makul süre gibi ilke ve kavramlarda gündeme gelmiştir.

Telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi; yaşanan teknolojik gelişmeler suçla mücadele

ve işlenen suçların aydınlatılmasında hukukun klasik yöntemlerle her zaman sonuç alamamasına neden olmaktadır. Yaşanan bu teknolojik gelişmeler, artan organize suçluluk, suç örgütlerinin uluslar arası alanda faaliyet gösteren yapısı karşısında, kanun koyucular yeni koruma tedbirlerinin ve önleyici yeni tedbirlerin düzenlenmesi ihtiyacıyla karşı karşıya kalmışlardır. Bu ihtiyacın otaya çıkardığı en önemli ve en yaygın uygulama tedbirlerinden birisi de uzaktan iletişimin denetlemesidir. Türk hukukunda bu konuda ilk düzenleme 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nda "*iletişimin dilenmesi*" başlığı altında yapılmış, daha sonra 1 Haziran 2007 günü yürürlüğe giren 5271 sayılı CMK da "*Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi*" başlığı altında, 135. maddede "*İletişimin Tespiti Dinlenmesi ve Kayda Alınması*" biçiminde yeniden düzenlenmiştir. Ancak yasal düzenlemelere karşın, uygulama çok abartılmış ve ciddi yakınmalara neden olmuştur.

Gizli tanık ve Tanık Koruma Kanunu ise mevzuatımıza yeni girmiş kavramlardır. CMK'nın 58. maddesi ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarında "*gizli tanık*"lıkla ilgili düzenlemeler getirilmiştir. Tanığın kimliğinin gizli tutulması ancak bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda mümkündür.

CMK'nın 58. maddesinde genel olarak düzenlenen "*gizli-saklı tanık*"la ilgili daha özel düzenlemeler

27.12.2007 gün ve 5726 sayılı “*Tanık Koruma Kanunu*” ile getirilmiştir. Bu kanunla; ceza muhakemesinde tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya bu kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya mal varlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin esas ve usuller düzenlenmiştir.

“*Adil yargılanma hakkı*” ve “*makul süre*” yapılan bunca yasal ve hukuki düzenlemelerin temel amacı toplumsal düzeni bozanların, kamu adına adil bir biçimde yargılanmasını sağlamaktır. Kuşkusuz kamu adına bu yapılırken sanığın en temel hakları da güvence altında alınmalıdır. Bu bağlamda “*adil yargılanma hakkı*”nı oluşturan “*adil yargılama*”, devletin temel görevlerinden adalet dağıtma görevinin özünü oluşturur. Ayrıca, bu hak ve görev uluslar arası sözleşmelerin de güvence altına aldığı temel bir insanlık hakkıdır. Yine bu belgeler cezayı gerektiren bir eylemin, belirli bir usul kapsamında değerlendirilerek sonuçlandırılması yanında, bu eylem için davanın başlaması, sona ermesi ve buların makul bir süre içinde yapılmasını öngörmektedir.

Ergenekon davasıyla ilgili olarak son kez şu hususu hatırlatmak istiyorum. Aldığımız bilgilere göre İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi yargılamayı sanıkların çoğunluğunun bulunduğu Silivri Ceza ve Tutukevi’nde düzenlenen bir salonda yapacağı anlaşılmaktadır. Bu

konuda AİHM'nin 14 Kasım 2000 gün ve 35115/97 sayılı kararında hüküm altına aldığı ilkelere uygun bir düzenleme yapılması gereklidir. Aksi takdirde yargılama AİHS yönünden hak ihlali iddiasıyla karşı karşıya kalacaktır. AİHM'nin anılan kararında şu tespitler çok önemlidir.

“...demokratik toplumların temel ilkelerinden birisinin garantisi olan adil yargılanma ilkesidir...”

“...bir duruşmanın açık ve aleniyetinden bahsetmek için söz konusu duruşmanın tarihi, saati yeri konusunda kamuoyuna bilgi verilmesi ve duruşmanın yapılacağı yerin kamunun kolayca ulaşabileceği bir yer olmalıdır...”

“...bir duruşmanın mahkeme salonu dışında, özellikle halkın kolayca ulaşamayacağı hapisane gibi bir yerde yapılması duruşmanın kamusal niteliğine engel teşkil etmektedir...”

“...Bu gibi durumlarda devlet gerekli tedbirleri almaya, kamunun ve medyanın duruşma tarihi, yeri ve saati konusunda bilgilendirilmesi sağlanmalı ve duruşmanın yapılacağı yere ulaşımında etkin ve iyi şekilde yerine getirilmesini temin etmelidir...”

Sayın Cumhurbaşkanım,

Tespit edilen ve yıllardır dillendirilen tüm bu sorunların çözümü ancak, biçimsel değil, kurumsal bir “yargı reformu” ile mümkündür. Yargı reformu ne önceki dönem Adalet Bakanı sayın Cemil Çiçek’in “...görev süremiz içinde yaptığımız düzenlemeler ve yasal değişikliklerle yargı reformunu gerçekleştirdik...” sözlerinde ifadesini bulduğu gibi basit ve kolay bir iştir, ne de Adalet Bakanımız sayın M. Ali Şahin’in sadece Adalet Bakanlığı bürokratlarının görüş ve düşünceleri ile hazırlanarak alelacele AB komiserlerine sunulan “Yargı Reformu Stratejik Planı”yla oluşabilecek bir süreçtir. “Yargı reformu” ülkenin hukuk alanındaki tüm dinamik güçlerinin seferber edileceği “hukukun üstünlüğü”, “hukuk devleti” ve bunların olmazsa olmaz koşulu olan “yargı bağımsızlığı” ve “yargıç güvencesi”nin “kuvvetler ayrılığı” ilkesine uygun bir biçimde yaşama geçirildiği köklü bir değişiklikle mümkün olabilir. Aksi davranışlar bugüne kadar olduğu gibi sadece kişisel tatmin ve zaman kaybindan başka bir şey değildir.

Yapılacak “yargı reformu”nda şu ilkeler mutlaka göz ardı edilmemelidir.

• Yargının özgürlük ve eşitliğin güvencisi olduğunu,

ÖZDEMİR ÖZOK

- Yargı bağımsızlığı, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve eksiksiz demokrasinin aynı amaçlara yönelik olduğunu,

- Ayrıca yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının eksiksiz demokrasinin temelini oluşturduğunu,

- Eksiksiz demokrasinin sadece biçimsel yönünün yeterli olamayacağını, bir değerler sistemi ile birlikte yaşama geçirilmesi gerektiğini ve bunun hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığı ile gerçekleştirilebileceğini,

- Yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesinin bölünmez bir bütün olduğunu,

- Yargının siyasete tabi kılınmasını engelleyecek tüm önlemlerin alınmasını,

- Çoğulculuk ilkesi ve kuvvetler ayrılığı ilkesinin hiçbir biçimde yargıyı etkileyecek güçte olmamasını,

- Uluslararası belgelerde güvence altına alınan yargıç ve savcılarının örgütlenmesinin önünün açılması,

Türkiye'nin AB sürecinde yeni yol haritasını gösteren "*Ulusal Programı*" bir fırsat kabul edilerek yargı alanında bugüne kadar dillendirilen eleştiri ve olumsuzluklar da dikkate alınmak suretiyle, tüm kurum ve kurallarıyla işleyen, insan haklarına dayalı, eksiksiz

demokrasiyi amaç edinen, hukukun üstünlüğü ilkesini esas alan ve sivil toplumsal yapının oluşmasını sağlayacak gerçek bir “*hukuk devleti*”ne olan özlemimizi giderecek düzenleme ve değişikliklerin yapılması gereklidir. Yoksa hepsi son derece önemli olan “*Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu objektiflik, tarafsızlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik temelinde geniş tabanlı temsil esasına göre yeniden yapılandırılacaktır*”, “*Birlirliksi müessesesi gözden geçirilecektir*”, “*Davaların, hızlı, basit ve en az giderle ve etkin bir biçimde görülmesini sağlamak amacıyla gerekli değişiklikler yapılacaktır*”, “*Savcılık ve savunma arasında ‘silahların eşitliği’ ilkesi açısından, Türk Hukuk sisteminin gelenek ve göreneklerine uygun şekilde gerekli görülebilecek tedbirler alınacaktır*”, “*Anayasa’daki yürütme ve yargı ayrılığı ile bağımsızlığı ilkesi temelinde suç kovuşturma ve soruşturmasında kolluk-savcılık görev, yetki ve sorumluluklarının AB ülkelerindeki en iyi uygulamalar doğrultusunda düzenlenmesi sürdürülecektir*”, “*Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay mensuplarına yönelik bilgilendirme faaliyetlerin devam edilecektir. Yargı mensupları için etik kurallar belirlenecek ‘kişisel verilerin korunması hakkında kanun’ çıkarılacaktır*”, “*Ceza infaz kurularının uluslar arası standartlara uygun hale getirilmesi yönündeki çalışmalara devam edilecek*”, “*Ceza Muhakemesi Kanununun insan haklarıyla uyumlu bir biçimde uygulanması titizlikle takip edilecektir*”, “*Tercüman talebinde bulunan her-*

kese bu hak tanınacaktır”, “Nezarethanelerin uluslar arası standartlara uygun hale getirilmesi çalışmalarına devam edilecektir” denilmek suretiyle hukuk ve yargı ile ilgili düzenlemeler sıralanmıştır. Yukarda da belirttiğim gibi bu sayılanlar kuşkusuz göz ardı edilebilecek düzenleme ve iyileştirmeler değildir, ancak sorunu temelden çözen yeni ve köklü bir yargı reformunun çok daha kapsamlı, çok daha katılımcı anlayışla yapılması zorunlu ve gereklidir. Aksi uygulamalar yarardan çok yeni sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Örneğin bizim başından beri karşı olduğumuz İstinaf-Bölge Adliye Mahkemeleri hala istenildiği gibi yaşama geçirilemedi, gerekli alt yapısı hazırlanmadığı için uygulaması sürekli ertelenmekte birçok insan yasanın kendisine tanıdığı yeni olanaklardan yararlanamadığı için mağdur olmaktadırlar. Aynı şekilde hem yargı kesimi hem hukukçu kesimi, hem de yurtaş yeterince bilgilendirilmediği ve gerekli hazırlıklar yapılmadan yürürlüğe konulduğu için yeni CMK ile yürürlüğe girmeden sayısızca değişikliğe uğrayan yeni TCK’yı uygulamaların da bu kadar zaman geçmiş olmasına karşın çok ciddi yakınmalar vardır. Yine aynı şekilde çok iddialı bir biçimde yargı hayatımıza giren UYAP uygulaması çok ciddi yakınma ve eleştirilere neden olmaktadır.

Aslında soruna “*erkler ayrılığı*” ilkesi bağlamında yaklaşmayan, yargıyı siyasi iktidara güdümlü ve

bugün sıkça örneklerini yaşadığımız yürütmenin bir kolu olarak görme ve tasavvur etme eğilimlerinin geçerli olduğu bir süreçte insan haklarına bağlı, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı, tüm kurum ve kurallarıyla işleyen gerçek bir hukuk devleti amaçlı katılımcı, çoğulcu, köklü bir yargı reformunu gerçekleştirmek mümkün değildir.

Bu kaniya, hazırladığı çoğunlukçu demokrasi modelinin, yani çoğunluğun engelsiz iktidarı modelinin ilginç bir örneği olan ve iktidarla ilişkisinde inişler/çıkışlar yaşanan Özbudun taslağının yargı ile ilgili bölümünü incelediğimizde varıyoruz. Bu taslaktaki Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile Anayasa Mahkemesi'nin yeniden yapılandırılması için önerilen modeller siyasal iktidarın yargı reformu ile ilgili yaklaşımları hakkında ip uçları vermektedir.

Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yapısı yargı içindeki birliği sarsacak biçimde, çoğunluğunu yükselme bekleyen, yüksek mahkemeye üye olmayı amaçlayan birinci sınıfa ayrılmış hakimlerden oluşturulmuştur. Ayrıca bunların beşini de TBMM nitelikli çoğunlukla ama gerçekte salt çoğunlukla seçecek ve görev süreleri dört yıl olacaktır.

HSYK'yı sabote etmek ve siyasal iktidara güdümlü hale getirmek için bundan daha güzel bir formül geliştirilemez. Böylece bu kurul özünü acımasız siyasi

pazarlıkların oluşturduğu bir kurul olacaktır. Bir yandan beş üyeyi seçecek TBMM ve dolayısıyla siyasal iktidarla yükselme bekleyen hakimler arasında, diğer yandan birinci sınıfa ayrılmış hakimlerin yaşlıları ile gençleri arasında, sürüp gidebilecek pazarlıkların yaşandığı yeni bir dönem başlayacaktır.

Düşünülen taslakta Anayasa Mahkemesi de yeniden yapılandırılıyor. Ancak bizimde benimsediğimiz TBMM tarafından üye seçilmesi uygulaması farklı amaçlara hizmet edebilecek şekilde kaleme alınmıştır.

Yine “*Ulusal Program Taslağı*”nda savcılık ve savunma arasında “*silahların eşitliği*” ilkesi açısından, “*Türk hukuk sisteminin gelenek ve göreneklerine uygun şekilde gerekli görülebilecek tedbirler alınacak*” denilmektedir. Bunu anlamak mümkün değildir “*silahların eşitliği*”nin yerelliği yoktur. Ulusal üstü hukukun düzenlediği bu alanda gelenek ya da görenek değil tamamen uluslar arası hukuk kurallarının düzenlediği bir kavramdır. Bu bakımdan yerele özgü “*silahların eşitliği*” ilkesi uygulanamaz. Burada temel hedefin yargılamada “*soruşturma-kovuşturma-hüküm ve infaz dönemleri dahil olmak üzere*” iddiayı ve savı temsil eden savcılık kurumunun sahip olduğu yasal olanakların tamamının savunma kurumunun da sahip olması gereklidir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Türkiye Barolar Birliği olarak mesleğimizin sorunlarını adli yıl açılış konuşmalarında yıllardır dile getirmekteyiz. Ancak, olması gereken iyileştirmeler her türlü söz ve taahhüde karşın beklentilerimiz doğrultusunda hala gerçekleşemedi. Demokrasimizin eksiklerini gideremediğimiz, gerçek hukuk devletini bir türlü oluşturup oturtamadığımız için mesleki anlamda yaşadığımız sorunları pek yadırgamıyoruz. Demokrasimiz geliştikçe “*adil yargılanma hakkı*”, “*adalet erişim hakkı*” ve bu hakların ayrılmaz parçası olan “*savunma hakkı*” bilinci de kendiliğinden gelişecektir.

Türkiye Barolar Birliği yönetim kurulu olarak yargı bağımsızlığına, gerçek hukuk devletine ve eksiksiz demokrasiye inancımız doğrultusunda çabalarımızı sürdürürken yargı bağımsızlığının temel koşulu olarak gördüğümüz bağımsız savunmanın kurumlaşabilmesi için de elimizden gelen tüm gayreti gösteriyoruz. Bu konudaki görüş ve düşüncelerimizi her fırsatta hukuk kamuoyu başta olmak üzere bütün kesimlere aktarıyoruz. Yukardan beri arz ve izah ettiğim gibi ülkemizin güncel sorunları dikkate alındığında, bağımsız yargı, gerçek hukuk devleti ve eksiksiz demokrasiyi oluşturma yolundaki sorunlarımızın daha da ağırlaştığını belirtmekten üzgünüm.

Bunun doğal sonucu olarak tam bağımsız olamadığı için kurumlaşamayan yargının savunma ayağı alt-

mış beş bini aşkın avukat olarak, bağımsız savunmayı oluşturamamanın sıkıntılarını yıllardır en ağır bir biçimde yaşıyoruz.

Özelde mesleğimizin, genelde hukuk mesleğinin temel sorunu ülkemizde hukuk eğitiminin plansızlığı ve bu plansızlığın yol açtığı kalitesizlik ve kontrolsüz büyümedir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren 32 hukuk fakültesinin son beş yıldaki toplam mezun sayısı 22.123 dür. Her yıl ortalama 4.500-5000 lisans diploması sahibi gencimiz hukuk dünyasında iş olanakları aramakta ve en kolay ulaştığı meslek de avukatlık olduğu için her yıl hemen hemen bir önceki yılın mezunu kadar avukatlık ruhsatı vermekteyiz. Örneğin, 2007 yılında 4131 ruhsatname verdik, 2008 yılının ilk altı ayında ise 2171 ruhsatname verdik, sadece İstanbul Barosu'na bu süre içinde 633 yeni avukat kaydını yaptırmıştır.

Kaldırılan avukatlık sınavı sonucu, dünyada Arjantin ile birlikte avukatlık için hukuk fakültesi diplomasının tek başına yeterli olduğu iki ülkeden biri olma onurunu yaşıyoruz.

Hukuk eğitiminin kalitesine yönelik eleştiri ve önerilerimizi yıllardır dile getiriyor ve yeterli nicelik ve nitelikte öğretim elemanı olmadan açılan fakültelerin sorun kaynağı olduğunu ısrarla vurguluyoruz. Adalet Bakanlığı'nın açtığı her hakim ve savcı sınavı

sonuçları haklılığımızı bir kez daha ortaya çıkarıyor. Ancak, siyasilerimize sorunun önemini anlatamadığımız, açılmasına karar verilen on yeni hukuk fakültesi ile görülüyor. O kadar ki Sayın Milli Eğitim Bakanı 06.08.2008 tarihinde yazılı soru önergesine verdiği yanıtta “... Ülkemizde hakim ve savcı sayısı toplam 9 bin civarındadır. Hukuk mezunlarının sayısı artmadığı veya yeterince artırılmadığı takdirde bu sayının toplam nüfusumuza oranı gelecek yıllarda daha da artacak demektir. Bunun gibi nüfus ve davalardaki artış hızı dikkate alındığında ülkemizdeki avukat sayısının da yeterli olduğu söylenemez...” demek suretiyle nitelikli ve kaliteli hukukçu yetiştirme sorunlarını görmezden gelerek popülist bir yaklaşım sergilemiştir. Oysa sıkıntımız hukuk diploması sahibi insanımızın sayısından çok eğitimlerinin yeterli olmamasından kaynaklanıyor.

Şu an ülkemizde 44 hukuk fakültesi kurulmuş bulunmaktadır. Bu fakültelerden 32’si öğretim faaliyetlerini sürdürmekte 12 tanesi ise halen faaliyete geçmemiş bulunmaktadır. Bu 12 hukuk fakültesinin 8’i tüm karşı koyuşlarımıza karşın, Mayıs 2008’de kurulmuştur. Kurulmuş bulunan 44 hukuk fakültesine ek olarak üç devlet üniversitesinde, İnönü, Ondokuzmayıs ve Süleyman Demirel üniversitelerinde hukuk fakültesi kurulmasına YÖK izin vermiş, ancak bunların kurulması konusunda yasal işlemler tamamlanmamıştır. Böylece

toplam hukuk fakültesi sayısı 47 olmaktadır. Buna karşın Türkiye'deki hukuk fakültelerinde 218 profesör, 112 doçent ve 194 yardımcı doçent olmak üzere toplam 524 öğretim üyesi görev yapmaktadır. Ayrıca tüm hukuk fakültelerinde toplam 477 araştırma görevlisi vardır. Yeni kurulan hukuk fakülteleri de dikkate alındığında, akademik unvanı dikkate alınmadan fakülte başına 12 adet öğretim üyesi düşecektir.

Tüm bu somut gerçekler karşısında ülkede eğitimden sorumlu bir bakanın hukuk eğitimiyle ilgili yüzeysel yaklaşımını takdirlerinize sunuyorum. Bu anlayış karşısında neden gerçek bir hukuk devletine kavuşamadığımızı anlamak çok kolay olmaktadır. Çünkü gerçek bir hukuk devletinin güvencesi donanımlı, bilgili ve kaliteli hukukçulardır. Siz eğer çıkardığınız yasaları uygulayacak nitelikli hukukçular yetiştiremiyorsanız yaptığınız iş havanda su dövmektir. Bu nedenle gerçek köklü, kalıcı ve kapsamlı bir yargı reformuna öncelikle "*hukuk eğitimi*"nden başlamak zorunluluğu vardır.

Savunma mesleği mensupları olarak yaşadığımız sıkıntı ve sorunların yarattığı ortam sonucunda 2007 yılı içinde toplam 19 meslektaşımız saldırıya uğramış ve bu saldırıların ikisinde meslektaşlarımız yaşamlarını yitirmişlerdir. 2008 yılında ise bugüne kadar 13 meslektaşımız saldırıya uğramış, birisi yaşamını yitir-

miştir. Son dokuz yılın toplamı ise 232 saldırı sonrası 14 meslektaşımız yaşamlarını yitirmiş, büyük bölümü saldırılardan yaralı kurtulmuştur.

Barolarımız ve Türkiye Barolar Birliği yasal görevlerini yerine getirmeye çalışırken savunma mesleği ve onun uygulayıcıları avukatlar olarak, birlikte yargı organını oluşturduğumuza inandığımız her düzeydeki yargıç ve savcı meslektaşlarımızın büyük kesiminden kurumlaşmış ve bağımsızlığını almış bir savunma organının oluşumunda gereken olumlu katkıyı ve desteği ne yazık ki görememekteyiz.

Avukatlık Kanunu'nda yasa maddesi ile belirlenen; baroların protokoldeki yeri, avukat kimliğinin resmi belge olması gibi düzenlemelerin fiilen uygulanamamasından CMK'da açıkça belirtilen avukatın vekaletname ibraz etmeden dosyayı inceleyebilme hakkının yönetmelikle geri alınmasına kadar bir çok konuda avukatın hak ve yetkilerinin tanınmaması ne yazık ki yargı kararları ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

- Hala kimi kesimlerce yargılamayı tamamlayan bir unsur değil de karıştıran, geciktiren ve oyalayan bir yük olarak görülmekteyiz,

- İstenildiği kadar uluslar arası ve ulusal düzenlemeler ceza yargılamasında “*silahların eşitliği*” asıl

kuraldır desin, bu yoldaki isteklerimiz hala fantezi olarak niteleniyor ve savcı ile yargıç, kafa kafaya vererek hüküm tesis ediyorlar.

- Kamu avukatlarının kamu personelinin en mağdurları arasındaki yerlerinde unutulmuşlukları hukuk devleti söylemleri yanı sıra sürüyor,

- Baro hakem kurullarını düzenleyen hükümlerin iptali ile ortaya çıkan çelişki ve boşluğun giderilmesi istemlerimiz dikkate alınmıyor,

- Bir çok mesleğin stajında olduğu gibi avukat stajyerinin de staj süresince sosyal güvenlikten yararlanması isteğimiz ısrarla benimsenmiyor,

- Görevleri başında saldırıya uğrayan, öldürülen meslektaşlarımıza avukatlık yasasının ön gördüğü etkin ve özenli yasal işlemler çoğu kez uygulanmamaktadır,

- Son yapılan yasal düzenlemelerle “zorunlu avukatlık” tamamen angarya haline dönüşmüş ve esas amacından saptırılmıştır. En kısa sürede bu uygulamadan dönülerek uluslar arası standartlara uygun ve tamamen sanık haklarını öne çıkaran, savunma temsilcileri avukatların onuruna, konumuna ve işlevine uygun yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Bunlar sav, savunma ve hüküm üçlüsünün ayrılmaz bir bütün olduğu anlayışını henüz tam olarak

yerleştiremediğimiz somut göstergesidir. Bizler yargının temel unsurları olarak bu eksiklikleri giderecek birlikteliği gösteremediğimiz sürece toplumun yargıya bakışı da bir o kadar eksik olmaktadır.

Avukatlık mesleğinin bütün sorunlarını sıralayıp vaktinizi almayacağım, yasa değişikliği gerektiren sorunlarımız olduğu gibi yasa değişikliğini gerektirmeyen idari işlem ve tasarruflarla giderilecek sorunlarımız da vardır.

Bunların tamamı her fırsatta yetkililere ve siyasi iktidarlara iletilmiştir. Son olarak 10 Ağustos 2006 günü 48 baro başkanı ve yönetim kurulu üyelerimizle birlikte Sayın Başbakana Dolmabahçe'deki ofisinde tüm bu sorunlar sunulmuştur. Sayın Başbakan, bu görüşmede, Başbakan yardımcısı, Maliye ve Adalet bakanlarıyla birlikte bizi dinlediler, gerekli duyarlılığı gösterdiler ve ilgililere gereken emirleri vererek sorunları çözeceklerini söylediler. Bu açık söze karşın sorunlarımızın önemli bir bölümü halen çözüm beklemektedir. Ancak, tüm bu beklentilerimizin kolay gerçekleşmeyeceğini "*Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Strateji Taslağı*"nda bir kez daha gördük ve işimizin ne denli zor olduğunu anladık. Çünkü bizlerden önce Avrupa Birliği temsilcilerine sunulan kırk sayfalık metinde savunma mesleği ve onun örgütleri barolar ve baroların temsilcileri avukatlar için ilgili tek bölüm, iki cümlelik dört satırdan oluşan bir paragrafta

toplanmıştır. Bu paragrafta da sadece “*Adalet Bakanlığı ile Barolar Birliği arasındaki ilişkinin yeniden düzenleneceği*” belirtiliyor; oysa kendimizi her zaman “*yargının kurucu unsuru olarak*” gördüğümüz yargı bütünlüğü içinde tek sorunumuz Adalet Bakanlığı’yla olan ilişkilerimiz değildir. Çünkü Türkiye Barolar Birliği kurulduğu günden bu yana Adalet Bakanlığı ve sayetini reddederek bağımsız savunmanın oluşmasını birinci sorun olarak görmüştür. Bu bağlamda Adalet Bakanlığıyla birlik ilişkileri zaten belirli saygı ve ölçü kurallarıyla yıllardır sürdürülmektedir. Bunun dışında ne gibi bir ilişki düşünülmektedir, bizce bilinmemektedir. Yukarıda da kısmen belirttiğim gibi savunmanın ve savunma mesleği temsilcileri avukatların ve onların örgütleri baroların çok ciddi bir dizi sorunları vardır. Bu sorunların çözülebilmesi ancak ortak bir anlayışta birleşmekle gerçekleştirilebilir. Bu ortak anlayış da “*bağımsız savunma, bağımsız yargıda, bağımsız yargı, gerçek hukuk devletinde, gerek hukuk devleti ise eksiksiz demokraside mümkündür*” biçiminde özetlenebilir.

Adalet bakanlarının büyük çoğunluğu meslek mensubu olmalarına ve sorunları en az bizim kadar bilmelerine karşın sorunların çözümlerinde yeterli performansı gösterememektedirler. Öyle ki, temel yasalardaki değişiklik taslak ve tasarılarında getirilen düzenlemelerde savunma mesleği ve onun temsilcileri

avukatlar için yeni gelişmeler içermemektedir. Örneğin; Ticaret Kanunu Tasarısı'ndaki denetim düzenlemelerinde bu işin uzmanı olan avukatlara yer verilmiştir. Hukuk Yargılama Kanun Tasarısı'nın ilk taslağında çok sınırlı olarak düzenlenen avukatla temsil zorunluluğu tümüyle metinden çıkarılmış, yargılama sonunda karşı tarafa yükletilen avukatlık ücretinin avukata ait olduğuna ilişkin düzenleme yapılmamış, vekil ile takip edilmeyen davalarda dilekçe ücreti yargılama giderlerinden sayılarak arzuhalcilik kurumsallaştırılmaya çalışılmış ve yürürlükteki Avukatlık Kanunu ile çelişen "adli yardım" sistemi düzenlenmiştir. Tüm bu olumsuzluklara Türkiye Barolar Birliği olarak karşı koymaya çalıştık, bir kısmını engellememize karşın büyük çoğunluğu yasalaşmak için sıra beklemektedir. Kuşkusuz mücadelemiz aralıksız sürecektir.

Oysa hep dillendirdiğimiz gibi, savunmayı çökerip yargıyı ayakta tutmak mümkün değildir.

Herkesin bir gün mutlaka savunmaya ve onun temsilcisi avukata ihtiyacı olacağını yargı tarihi defalarca yinelemiştir.

Kaldı ki güçlü savuma güçlü yargı içinde mümkündür.

Yine bağımsız savunma ancak bağımsız yargı içinde yaşam olanağı bulur.

Savunma çöker ve çözülürse yargıda çöker ve hukuk devleti hayal olur.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Toplumsal dokumuzu içten içe kemiren “*yolsuzluk*” ve “*rüşvet*” ile mücadele konusunda uluslararası standartların çok gerilerinden olduğumuz, ulusal ve uluslar arası kuruluşlar tarafından düzenlenmiş belgelerde ifade edilmektedir. Bu son derece ürkütücü ve üzüntü verici bir durumdur. Devleti oluşturan yasama, yürütme ve yargı erki mensupları hakkında böylesi ciddi iddia ve tespitlerin giderilmesi için acil önlemler alınması gerekmektedir. Bu bağlamda ilk akla gelen devlet alım satımlarında-ihalelerinde, yapım ve taahhüt işlerinde, armağan alımlarında, çok büyük ve dikkat çekici boyutlardaki kredi tahsislerinde “*saydamlık*” ve “*gün ışığında yönetim*” ilkelerinin uygulanmasıdır. Bunun yanı sıra milletvekilleri başta olmak üzere tüm kamu görevlilerinin halka hesap vermesinin yol ve yöntemlerini bulmak ve geliştirmek gerekmektedir. Bu bağlamda tarihsel süreç içinde büyük bedeller ödenerek elde edilen ve çağdaş parlamentoların temel güvencesi olarak kurumlaşan “*dokunulmazlık*” kavramı TBMM uygulamasında kötüye kullanılmış ve sanki kimi zanlı milletvekilini koruyan bir “*zırh*” gibi algılanmıştır. Bugün yolsuzluk ve rüşvet konularında

yargısal denetimin önündeki dokunulmazlık engelini sadece milletvekilleri ile sınırlı olmadığını, çeşitli bakanlıkların görevini yapmayan veya kötüye kullanan görevlileri hakkında soruşturma izni vermekte kısınca ve taraflı davrandıklarını bir anlamda kamu görevlilerine dolaylı olarak “dokunulmazlık” sağladıklarını da gözlemlemekteyiz.

Anayasa'nın 130. maddesinin 6. fıkrasına göre, üniversitelerin rektörleri “kanunun belirlediği usul ve esaslara göre” Cumhurbaşkanınca seçilir ve atanırlar. Bu “usul ve esaslar” ise Anayasa'nın 7.11.1982 tarihinde kabulünden tam bir yıl önce 4.11.1981 gün ve 2457 sayı ile yürürlüğe girmiş olan Yüksek Öğretim Kanunu'nun 13. maddesinde düzenlenmiştir.

Bu yasal çerçeveler doğrultusunda atanmış olan rektörlerle ilgili Sayın Cumhurbaşkanının seçimi yeni tartışmalara neden olmuştur. Biz Sayın Cumhurbaşkanının rektörleri atama yetkisi konusunda hiçbir tereddüt taşımamaktayız. Ancak önceki Cumhurbaşkanları da yetki kullanımında objektif değillerdi gerekçesiyle yerel ve genel seçimlerde AKP listelerinden aday olanlarla, hızını alamayarak artık AKP ile özdeşleşmiş, “Her şey Türkiye için, durmak yok, yola devam” yazılı kutlama pastaları kesecek kadar gözü kara sayın hocaların seçilmesini doğrusu özerk ve özgür üniversitelerin geleceği bakımından hiç sık ve etik bulmuyoruz.

Siyasi iktidardan her yeni atama döneminde Sayın Cumhurbaşkanlarını tartışma odağı haline getiren bu sistemin değiştirilmesi ve yerine saydam, demokratik ve bilimin gerektirdiği özgürlük anlayışına uygun bir yöntemin getirilmesi suretiyle 12 Eylül hukukunun ürünü olan bu sorunun çözülmesini bekliyor ve diliyoruz.

Bu vesile ile 12 Eylül hukukunun kaynağı olan 1982 Anayasası mutlaka tümünden değiştirilmeli; “*hukukun üstünlüğü*”, ve “*hukuk devleti*” ilkelerini yaşama geçirecek “eksiksiz demokrasi”yi bütün öğeleriyle gerçekleştirecek yeni bir Anayasa toplumsal uzalaşmayla yapılmalıdır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Ülkemizin birliğini, ulusal yapısını, huzurunu, barışını, kardeşliğini hedef alan “*terör*” acımasız bir biçimde can almaya ve toplumsal dokuyu zedelemeye devam etmektedir.

Uluslararası desteğin azalmış görünmesine, kırsal kesimlerde yapılan operasyonlarda alınan göreceli olumlu sonuçlara karşın, yıllardır savunulan Türk dış politikasına aykırı bir biçimde Kuzey Irak’taki siyasi oluşumun sağladığı kolaylıklara eklenen diğer faktörler, terör eylemlerinin düzenli bir biçimde artmasına

olanak sağlamaktadır. Kırsal kesimde sağlanan başarılar, büyük kentlerde başlayan ve tehlikeli bir biçimde tırmanan hain saldırılarla geri planda kalmakta toplum moral ve motivasyon yönünden olumsuz etkilenmektedir.

Terör belasının ülkenin ekonomik-mali-sosyal dengesi yanında, bunlardan daha önemlisi Cumhuriyetin yaratmaya çalıştığı ulusal bilinç, üniter yapıya, hukuk anlayışına ve demokratik gelişime verdiği zarar çok daha önemlidir. Demokrasinin önünde büyük bir engel oluşturan “*terör*”le mücadelede ulusal bilinç yerine ümmet anlayışını ön plana çıkaran eylem ve söylemler bizi başka bir tehlikenin kucağına atabilir. PKK terörü ile mücadele edelim derken zaten hiçbir biçimde içselleştirilememiş olan ülkenin demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olma yolundaki yürüyüşünü de zaafa uğratmamak gereklidir.

Demokrasiyi terörle mücadele önünde bir tehlike olarak algılamak, en azından terör kadar sakıncalıdır. Bu bağlamda ülkenin sosyal, siyasal, toplumsal değer ve yargıları yansız ve objektif bir biçimde gözden geçirilerek terörü koşulsuz dışlayan bir siyasi oluşumla birlikte hareket temel tercih olmak üzere, yapılabilecekler tartışmaya açılmalı ve ulusal uzlaşma sağlanan konularda çok ciddi adımlar atılmalıdır. Aksi takdirde gün be gün ülkenin tümünü mali ve ekonomik yönden et-

kileyen insan gücümüzü zayıflatan, en büyük zenginliğimiz olan gençlerimizi ömrünün baharında içimizden çekip alan, analarımızın yüreğini dağlayan hepsinden önemlisi eksiksiz demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti kurum ve kavramlarının önünde en büyük engel olan “*eli kanlı terör*”, verebileceğimizden çok fazlasını alıp götürecektir. Bu konuda yaşamlarını, geleceklerini ve onurlarını ortaya koyan Türk Silahlı Kuvvetleri’nin başarılı müdahalelerinin sorunu çözmeye yeterli olmadığı; sorunun, her ciddi meselemizde olduğu gibi güçlü, tutarlı, kararlı ve toplumsal yapının ne istediğini bilen, çağcıl değerlerle бүtүнleşmiş, kendine öz güveni olan siyasal iktidarlarca çözülebileceği çok net bir biçimde anlaşılmıştır.

Terörü yok eden, huzur, güven ve toplumsal barışı hedefleyen, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu “*hukuk devletinin*” temelini eksiksiz demokrasi oluşturur.

Bu gün, insanlık ve devletler tarafından çoğunlukla, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin insanlığın ulaştığı en iyi siyasal rejim olduğu kabul edilmektedir; bu anlamda demokrasi henüz aşılammıştır. Katılımcı, çoğulcu ve çağdaş demokrasi ile toplumu halkın çoğunluğunun yönetmesi ve erdemli insanların yönetime gelmesi amaçlanmaktadır. Kuşkusuz belirli bir süreçte demokrasinin şu ya da bu nedenle başarılı olamaması

onu reddetmeyi, antidemokratik yol ve yöntemler aramayı gerektirmemelidir. Yapılması gereken demokrasiyi olabildiğince işletmek, geliştirmek ve mevcut eksiklerini gidermektir. İnsanlığın kültürel ve tarihsel birikiminin ürünü olan demokrasi ve açık yönetim kavramları da tartışılmaz ya da eleştirilmez değildir. Bu anlamda, eksiksiz ve tam demokrasiyi yakalamak için bu kavram ve kurumlar da tartışılabilir. Unutulmamalıdır ki demokrasi kavramının iki bin beş yüz yıllık inişli-çıkışlı uzun bir geçmişi vardır. İnsanlık bu sihirli kavrama kavuşabilmek için çok büyük bedeller ödemiştir.

Özgürlüklerin güvencesi olan demokrasi kavramının yalın tanımı halkın çoğunluk tarafından yönetilmesidir. Demokrasi; hem bir yönetim biçimi ve hem de ekonomiden kültüre, teknolojiye enformasyona, bürokrasiden şirketlere, sivil toplum kuruluşlarından aileye, kamusal alandan özel alana kadar uzanan çok geniş bir alanı kapsayan, bütün bu alanları etkileyen, dönüştüren ve değiştiren bir yaşam biçimidir.

Uygulamalardan dolayı yaşanan sorunlar ve acı deneyimler nedeniyle günümüzde, demokrasi azınlık haklarına saygılı ve kısıtlanmış bir *"sınırlı çoğunluk yönetimi"* biçiminde tanımlanmaktadır. Çağdaş, çoğulcu ve katılımcı demokrasi, denge ve uzlaşma rejimidir. Bu nedenle, oligarşik azınlıklar kadar toplumsal

çoğunlukların da kendi düşünce ve eylemlerini zorla kabul ettirme eğiliminde bulunmaları çoğulcu ve katılımcı demokrasiyle bağdaşmaz tutum ve davranışlardır. Kuşkusuz eksiksiz ve tam demokrasi, güçlü ve diri bir uygar toplum ile yurttaşlık kültürünün egemen olduğu bilinçli topluluklarda var olma ve gelişme olanağı bulur. Tüm bu açıklamalardan demokrasinin, mutlakıyet, diktatörlük ve otokrasiyle uzaktan yakından ilgisi olmadığı gibi bu kurum ve kavramların çağrıştırdığı siyasal iklimde yaşama olanağı bulamadığını bir kez daha hatırlamak isterim.

İnsanlığın ve çağdaş toplumların katılımcı, çoğulcu demokrasi yanında ulaştığı en önemli aşama insan hak ve özgürlüklerine dayanan, hukukun üstünlüğünün egemen olduğu, tüm kurum ve kurallarıyla işleyen gerçek bir “*hukuk devleti*”dir.

Hukuk devleti ilkesi, demokratik yöntemlerle yönetimi elde eden yöneticilerin de yönetilenler gibi kendilerini hukukla bağlı olmasını öngörür. Bunun doğal sonucu, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesi, devletin tüm eylem ve işlemlerinin yargı denetimine bağlı olmasını zorunlu kılmaktadır. Kuşkusuz bu denetimi yapacak olan yargının bağımsızlığında hukuk devletinin temel koşullarındandır. Bu nedenlerle hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü kurum, kavram ve ilkeleri çağdaş, katılımcı ve çoğulcu demokratik toplu-

mun temel taşlarını oluştururlar.

Böylece eksiksiz demokrasinin gerçekleştirilmesi için yukarıda sözünü ettiğimiz koşullar yanında hiçbir zaman vazgeçilmez ve demokrasinin yaşama şansı olan iki temel koşul daha vardır. Bunlardan birincisi demokrasinin güvencesi olan örgütlü sivil toplum ve ikincisi demokrasinin can düşmanı “zor-güç kullanımı”nın hukuk içinde denetim altına alınmasıdır.

Sivil demokratik toplumun önemi ve önceliği konusunda konuşmamızın bütün bölümlerinde açıklamalar yaptık. Ancak, ikinci koşul hakkında ülkemiz açısından son günlerdeki tartışmalarda dikkate alındığında bazı tespit ve değerlendirmeler yapmak zorunluluğu doğmuştur.

Yönetimleri demokratik olsa da, olmasa da bütün devletler zor kullanma, güç kullanma tekeli elinde bulundurmaktadırlar. Bu bağımsız devlet olmanın temel koşullarındandır. Zor-güç kullanma araçları, ekonomik, toplumsal, psikolojik ve fiziksel olmak üzere çeşitlendirilebilir.

“Mahalle baskısı” bu tür zor kullanma araçlarından birisi olarak ülkemiz gündeminde yer almaya başlamıştır. Buna sadece değinmekle yetineceğim, çünkü henüz tehlikenin boyutu kimi kesimler tarafından yeterince algılanamamaktadır

Ancak, devletin zor kullanma araçlarından en önemlileri olan ordu ve iç güvenlik örgütleri, devletin tipik ve ayırt edici kapasitelerini göstermektedirler. Tarih boyunca, çeşitli devletlerde bu iki güç aktif bir biçimde siyasetin içinde olmuşlardır; bazen sivil önderler bunlardan demokratik olmayan bir rejimi yerleştirmek ve korumak amacıyla da yararlanmışlardır.

Bu kuvvetlerden ordu, devletin dış güvenliğini sağlamakla görevli zor kullanma yeteneği olan bir örgüttür. Ordular dış güvenlik görevlerini yaptıkları, bu göreve hazırlandıkları sürece bir sorun çıkmamaktadır. Ancak, ordular iç politika ve iç güvenlik sorunlarıyla ilgilenmeye başladıkları andan itibaren sivil demokratik süreç için sorun oluşturmaktadırlar.

İç güvenlik örgütleri, asıl olarak iç güvenlik sorunlarıyla görevli bulunmakta; genelde doğrudan siyasal iktidarların ve önderlerin emir ve komutası altında çalışmaktadırlar. Orduların devletin koruyucusu olarak; iç güvenlik örgütlerinin ise hükümetlerin koruyucusu olarak görev yaptıkları varsayılır.

Zorunlu olarak güç-zor kullanan bu örgütlerin demokrasi için tehlike oluşturmaması; sağlıklı bir demokratik süreç sonucunda ortaya çıkacak sivil iradenin kontrolü altında olmaları koşuluna bağlı bulunmaktadır. Başka bir anlatımla eksiksiz demokrasinin önündeki engellerin kaldırıldığı, insan haklarının en

temel amaç olduğu, hukukun üstünlüğüne dayalı gerçek hukuk devletinin yaşama geçtiği gerçek bir hukuk devletinde bu tartışmalara yer yoktur. Bu bağlamda, Bakanlar Kurulu'nda benimsenen Avrupa Birliği 3. Ulusal Programı Taslağı, söz konusu sorunu güncelleştirmiştir.

Taslakta “TSK'nın iç güvenlikle ilgili konumunun” gözden geçirildiği belirtilmektedir. Bu konuda bir tartışma yoktur. Ordu harcamalarının Sayıştay denetimine tabi olması, harcamaların ulusal güvenlik dışında saydamlaşması, sivil yönetim ve demokratikleşme adına olumlu gelişmelerdir. Ordunun iç siyasi olaylara karışması yukarıda da arz ettiğim gibi doğal olmayan sivil demokratik sürece aykırı bir durumdur. Bu konuda anayasal ve yasal düzenlemeler yapılması, yanında eylemli olarak “askeri profesyoneller ile sivil irade arasında toplumsal ve psikolojik boşluk” yaratılmaması siyasi sivil iradenin basireti ile ilgili bir konudur. “Askeri önderler korumakla yükümlü oldukları sistemin -devlet, ulus, toplum veya anayasal düzen olabilir- istikrarının, sağlığının veya varlığının demokratik olarak seçilmiş liderlik tarafından tehlikeye düşürüldüğüne inanıyorlarsa, sivil denetimi reddedebilirler”. Bu eksiksiz demokrasi ve gerçek hukuk devleti için son derece tehlikeli ve yıkıcı bir durumdur. Bunun yaşanmaması için demokrasi ve hukuk devleti uygulamanızı ciddi biçimde gözden geçirmeniz lazımdır.

Yoksa demokrasiyi ve hukuku kendi geçici iktidarınız ve ikbaliniz için bir araç olarak gördüğünüz sürece bu olumsuzluklardan kurtulmaya olanak yoktur.

Taslakta “iç güvenlik hizmeti, sivil iradenin belirleyeceği politikalar doğrultusunda ve yine onun denetim ve gözetiminde hukukun üstünlüğü insan hak ve hürriyetleri çerçevesinde kolluk kuvvetlerinin profesyonel ve uzmanlaşmış birimleri tarafından yerine getirilecektir” denilmektedir.

Ordunun niteliği dolayısıyla, ülkenin “demokratik” geleceği konusunda ön planda tartışıldığı günümüzde, iç güvenlik örgütünün de durumunu gözden uzak tutmamak gerektiğini, iç güvenlik örgütünün bugünkü tekçi yapısıyla “demokrasi” için bir tehlike oluşturabileceğini görmezden gelemeyiz. İdari ve adli polis ayrımı yapılmadan bu ikisi arasında kesin çizgiler koymadan “demokratik” rejim için sorunsuz bir iç güvenlik örgütünden söz etmek çok zordur. Ergenekon davası nedeniyle Silahlı Kuvvetler hakkında pek çok söz ve eylem gündeme getirildiği halde, iç güvenlik örgütü ile ilgili pek az şeyin bilinmesi, iktidara “muhalif” her türlü düşünce ve eylemin örgütlü “silahla hükümet devirme” suçu olarak algılanması, zor kullanma gücü olan bu örgüte de eşit ve aynı mesafede durmak zorunluluğunu ve kolluk gücünün de demokrasinin “çoğulculuk” ilkesini ve “adil yargılanma hakkı” ile

“temel hak ve özgürlükleri” özümsemesi üzerinde düşünmemiz gerektiğini ortaya koymuştur, kanısındayım. Bu bağlamda AİHM’nin pek çok kararında iç güvenlik örgütünün hukuk dışı eylemlerinden dolayı devletin milyon avrolara mahkum olduğu unutulmalıdır.

Son yıllarda iç güvenlik güçlerinin insan haklarına bağlılık ve hukuk devletine uygun çözümler yönünde ok ciddi çalışmalar yaptığını biliyoruz ancak bunların yeterli olmadığı yaşanan acı olaylar ve kimi polis uygulamalarıyla ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu taslaktaki “iç güvenlik hizmeti, sivil iradenin belirleyeceği politikalar doğrultusunda” amacı ve “iç güvenlik yönetiminin koordinasyonu ve sivil iradenin iç güvenlikle ilgili görev, yetki ve sorumluluklarını etkin olarak yerine getirmesini güçleştiren mevzuat hükümleri ve uygulamaları değiştirilecektir” hedefini “hukuk devleti” ilkeleri doğrultusunda okumak gerekmektedir. Silahlı kuvvetler için düşünülen harcamaların denetimi sorununu bu örgüt için de etkin hale getirmek ve saydamlığını sağlamak amaçlanmalıdır.

Ordular kadar “demokratik” yapı üzerine etkili olabilecek zor-güç kullanma yetkisine sahip iç güvenlik örgütünün “antidemokratik”, “insan hak ve özgürlükleri” aleyhine ve “aykırı düşünce, ifade ve ya-

sal koşullara uygun, şiddet içermeyen örgütlenme ve eylemler” üzerinde baskı için kullanmak, görülmemiş işitilmemiş şey değildir. Sivil iradeye Gestapo ve faşist İtalya polisi tek başlarına “antidemokratik” rejimlerin kurucusu ve kollayıcısı olabilmişler; ülkelerinin ordularını dahi etkisiz kılabilmişlerdir. Bizler için sivil iradenin denetiminde olsa bile sürekli “polis rejimi” içinde yaşamak katlanılabilecek bir yaşam biçimi olamaz.

Gelecekte yaşanabilecek sıkıntıları şimdiden engelleyecek “demokratik” bir iç güvenlik örgütlenmesi üzerinde tartışılması gerekmektedir. Sadece “siyasi iradenin iç güvenlikle ilgili görev, yetki ve sorumluluklarını etkin olarak yerine getirmesi” kadar “savcılık kurumunun etkinliği” ile HSYK için öngörülen ilkelerin “iç güvenlik birimlerinin yönetiminde” de sağlanması “objektiflik, tarafsızlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik temelinde geniş tabanlı temsil esası” ilkelerinin uygulanması önem kazanmaktadır. Ülkemizde yıllardır kurulması İçişleri Bakanlığı ve iç güvenlik örgütleri tarafından kararlılıkla engellenen “adli kolluk”, demokratik iç güvenlik yönetimi açısından son derece önemlidir. Özellikle sivil siyasal iradenin etkinliğini ancak “bağımsız yargı” ile denetlemek mümkündür. Yargıyı bağımlı hale getirme projeleri üretilirken, sivil iradenin denetim ve yönetimindeki iç güvenlik birimlerinin “demokrasi” için en az askeri güç kadar olum-

suz etkileri olabileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Kuşkusuz tüm bu yapılanmalar kendi içinde demokratlığı özümsemiş, insan hakları başta olmak üzere hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti ilke ve kavramlarını içselleştirmiş tutkularından soyutlanmış, kendine özgüveni olan siyasal iktidar temsilcileri tarafından gerçekleştirilebilir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

19 Mayıs, 23 Nisan, 30 Ağustos ve 29 Ekim tarihleri Cumhuriyetimizin, ulusumuzun ve egemenliğimizin anıtlamış günleridir. Özgürlüğümüzün ve bağımsızlığımızın müjdecisi olan bu günler halkımız tarafından bayram olarak coşkuyla kutlanır. Çünkü halkımız bilir ki mevsimler gibi ardı ardına gelen bu güzel günlerin arkasında koca bir İmparatorluğun tarihi, I. Dünya Savaşı, Çanakkale, Sarıkamış faciası ve nihayet Türk Kurtuluş Savaşı dediğimiz bir destan yatmaktadır. Ulusal övünç ve onur kaynağımız olan Kurtuluş Savaşı ile yitirilmiş olan bağımsızlığımız yeniden kazanılmış ve devletin yönetim biçimi Cumhuriyet olarak belirlenmiştir.

85 yıla ulaşan Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günden bu yana çok çetin bir sınav vermektedir. Sınavın bu denli çetin oluşu kanımca onun kuruluş öykü-

sünde çok açık bir şekilde anlatılmaktadır. Bu öyküde iki konu dikkat geçmektedir. Bunlardan birincisi Cumhuriyeti kuran kuşak, on bir yıl süre ile iç ve dış her cephede savaşmak zorunda kalmış ve sırasıyla; Trablusgarb, Balkan, Birinci Dünya, Sakarya ve Dumlupınar savaşlarından başarıyla çıkmış ve yine kurdukları devletin başına gelebilecek her türlü felakete karşı durmaya çalışmış, büyük bir kararlılıkla; etnik parçalanma, din-mezhep çatışması, ayaklanma, işgal, emperyalizm sömürüsüne karşı yürekli bir duruş sergilemişlerdir. İkinci konu ise, bilgi yaşı biyolojik yaşından kat kat fazla olan bu kuşak kendi başlarına gelenlerin bir daha yaşanmaması için Türkiye Cumhuriyeti'ni akıl ve bilimin rehberliğinde çok sağlam çağdaş değerler ve temeller üzerine kurmuşlardır. Ancak bütün bu öngörülere karşın gözden kaçırılan tarihi, sosyal ve toplumsal bir gerçekte yüzyıllar boyu bu coğrafyada yaşayan kimi insan gruplarının dokularına işlemiş olan tutucu ve gerici zihniyetin öyle birkaç on yılda sökülüp atılmayacağı gerçeğidir. Söz konusu zihniyet ve temsilcileri Cumhuriyetle birlikte tümüyle yok olmamış, kendi kabuğuna çekilerek zaman zaman gerekli çıkışları yaparak varlığını ve etkinliğini korumuştur. Özellikle çok partili yaşama geçişle birlikte bazı siyasal çevrelerin güdümünde toplum içinde yeniden yaygınlaşmaya ve etkinleşmeye başlayan bu zihniyet temsilcileri kendi varlıklarının yok olma nedeni olarak gördükleri

Cumhuriyet ve onun kazanımlarıyla amansız mücadele vermektedirler. İşin en acı yanı da demokrasiden, insan haklarından, hukukun üstünlüğünden ve çağcıl değerlerden nasibini almamış bu zihniyet temsilcilerinin mücadelesini aydınlarımızın belirli bir kesiminin bunları demokratlık, özgürlükçülük, çoğulculuğu benimsemek adına cesaretlendirmeleridir.

Kuşkusuz çağdaş, çoğulcu ve eksiksiz demokrasi-lerde her düşünce özgürce ifade edilebilir, edilmelidir de, ancak sırf bir devrimi dışlamak ve onun eşsiz liderini aklınca küçük düşürmek için söylenen sözlerin düşünce ve fikir özgürlüğüyle alakası yoktur. Örneğin genç bir kızımız televizyonda 70 milyonun gözleri önünde ulusumuzun varlık nedeni olan büyük önder Atatürk için “...ben Atatürk’ü sevmiyorum,” diyebilmektedir.

Burada üzerinde durulması gereken konu bu genç kızımızın Atatürk düşmanı olarak yetişmesine zemin hazırlayan koşullardır. Bu kızımızın fikir babası ve hocası yukarda sözünü ettiğim zihniyet ve onun temsilcileridir. Oysa Birleşmiş Milletler Teşkilatı tarafından sadece Türk ulusu için değil, tüm insanlık için bir onur simgesi olarak tanımlanan, ulusumuz için gerçek bir aydınlanma öncüsü, bağımsızlık, barış, özgürlük, mutluluk, hukuka saygı gibi evrensel değerleri kişiliğinde bütünleştirmiş yüce Atatürk XX. yüzyıldan

ÖZDEMİR ÖZOK

XXI. yüzyıla manevi varlığını sürdüren tek liderdir. Bunun somut kanıtı olarak UNESCO, 152 ülke temsilcisinin oybirliğiyle onayladıkları belgede Atatürk şöyle tanımlanmıştır: “...Atatürk kimdir; Atatürk uluslar arası anlayış, işbirliği, barış yolunda çaba göstermiş üstün kişi, olağanüstü devrimler gerçekleştirmiş bir devrimci, sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaşan ilk önder, insan haklarına saygılı, dünya barışının öncüsü, bütün yaşamı boyunca insanlar arasında renk, dil, din, ırk ayrımı göstermeyen, eşi olmayan devlet adamı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu...”

Dünya onu bu yönleriyle tanıyor yukarda sözünü ettiğim iflah olmaz zihniyetin beslediği ve yetiştirdiği genç bir kızımız da onun hakkında duygu ve düşüncelerini böyle ifade ediyor. Ve ekliyor “...ben Humeyni'yi seviyorum...”

Kuşkusuz herkes dilediği kişiyi sever ya da sevmez, ancak burada genç kızımızın sevdiğini söylediği kişi, Atatürk ilke ve devrimleriyle taban tabana zıt bir dünya görüşünün temsilcisidir. Kuşkusuz bu tercih çok ilginçtir. Nitekim Humeyni'den sonra şu anda o ülkeyi temsil eden kişi Atatürk'le ilgili olarak sırf genç kızımızın taşıdığı duyguları taşıdığından Anıtkabir'i ziyaret etmemek için Türkiye ziyaretini İstanbul'da gerçekleştirmiş, devletimizin üst düzey yöneticileri sıra, sıra bu seçkin konuğu saraylarda ağırlamışlardır.

Konuyla ilgili olarak Dışişleri Bakanı'na yöneltilen soruya, Bakan "...*bunlar teferruat*..." demek suretiyle yanıt vermiştir. Oysa "*protokol*" uluslararası ilişkilerde bir "*teferruat*", ayrıntı değil, diplomasinin temel enstrümanlarından biridir. Geçen yüzyıllarda "*protokol*" ve bir devlet nezdindeki diploması temsilcilerinin sırası sorunları o denli önem taşıyordu ki, bu nedenle devletler arasında çatışmalar yaşanabiliyordu. Bu denli olmasa bile günümüzde de "*protokol*" sorunu öneminden hiçbir şey yitirmemiştir.

Ancak, "*dini özgürlüklerini yeterince yaşayamadığını*" Avrupa Birliği yetkililerine şikayet eden bir Dışişleri Bakanı'nın başında bulunduğu; hukuk müşavirliği için açılan sınav sonunda kazanan adaylara, mülakatta, –Anayasa'nın 24. maddesinin 2. fıkrasındaki "*Kimse, ... dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz*" hükmüne açıkça aykırı bir biçimde –"*ahrete inanıyor musunuz*", "*haftada kaç defa Kur'an okursunuz?*", "*Peygamberin gökyüzüne çıktığına inanır mısınız?*" gibi sorular yöneltilen Dışişleri Bakanlığı'ndan başka ne beklenebilir?

Kendilerine özgüveni ve inancı olan devletler dış politikalarını diplomasilerini, diğer devletlerin istekleri doğrultusunda değil, kendi ulusal değerleri ve çıkarları doğrultusunda yürütürler. Konu diploması ve uluslar arası ilişkilerden açılmışken 10 Kasım 2007 günü

bir otelde Suudi Arabistan Kralı'nın devlet ve hükümet başkanımız tarafından sıcak ve samimi ziyareti yanında, tüm dünya uluslarının ülkesinde soykırım yaptığını iddia ettikleri bir devlet başkanına yapılan sıcak kabuller zihinlerden silinmeyecektir.

Oysa bu yapay gündemlerden çok daha önemli yurt ve ülke sorunları çözümler beklemektedir.

İşsizlik, terör, hayat pahalılığı, insan yaşamının hiçe sayılması, eğitim-öğretim, plansız kentleşme, sağlıklı bir çevrede yaşama, sosyal güvenlik, gelecek endişesi, gibi kişisel sorun ve beklentiler içinde olan halkımız ciddi bir gerilim yaşamaktadır. Tüm bu sorunları görmezden gelerek ülke gündemini verimsiz ve yapay konularla meşgul etmek hiç kimseye yarar sağlamaz. Ülkemiz bulunduğu coğrafyadan da kaynaklanan çok ciddi iç ve dış sorunlar sarmalıyla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu sorunların çözümü iktidarıyla, muhalefetiyle, askeri ve sivil kesimiyle tüm yurttaşların ulusal bilinç, eksiksiz demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve gerçek hukuk devletini yaratma ve yaşatma arzu ve kararlılığıyla gerçekleştirilebilir. Aksi uygulamalar hepimizi gelecek nesillere karşı çok büyük sorumluluklarla karşı karşıya bırakır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Atatürk'ün "*en büyük eserim*" dediği Türkiye Cumhuriyeti, her yönüyle ileriye dönük, temelinde ulusal egemenlik, demokrasi ve tam bağımsızlık kavramları olan büyük bir toplumsal değişim, dönüşüm ve gelişim projesidir. Birilerinin bizleri bu projenin aydınlık yolundan ve çağdaş dünyanın değerlerinden ayırıp kendi karanlık dünyalarına sürüklemelerine asla izin vermeyeceğiz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür eder, saygılar sunarım.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KÜTÜPHANESİ

0 0 1 0 9 7